

PŘEHLED VÝZKUMŮ

49

Brno 2008

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 49

Volume 49

Číslo 1–2

Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Freisinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balász Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Vrcholně středověká lotová závaží z českých a moravských lokalit.
Gruna, Hradisko (vlevo); Písek, u Šarlatského rybníka (v popředí); Ví-
cov, Městisko (vpravo dole); Boskovice, hrad (vpravo nahoře). Srov.
studii J. Doležela v tomto svazku. Foto P. Smékal.

*Medieval cup nested weights from czech and moravian sites. Gruna,
Hradisko (left); Písek, u Šarlatského rybníka (front); Vícov, Městisko
(bottom right); Boskovice, castle (top right). Cf. the article by J. Dole-
žel in this volume. Photo by P. Smékal.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Arch, spol. s r. o.
Charbulova 3a
618 00 Brno-Černovice

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

Roč. 49, 2008, č. 1-2

91087/09

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2008
Náklad 450 kusů

Copyright ©2008 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v.v.i. and the authors.

Obr. 60: Jihlava, kostel sv. Jakuba. Zlatý renesanční prsten z hrobu č. 120. Abb. 60: Jihlava, Kirche des hl. Jakobs. Der Goldring aus dem Grab Nr. 120.

Literatura

Hrubý, P., Jaroš, Z., Kočár, P., Malý, K., Mihályiová, J., Militký, J., Zimola, D., 2006: Středověká hornická aglomerace na Starých Horách u Jihlavy. Das mittelalterliche Bergbauzentrum in Staré Hory (Altenberg) bei Jihlava. *Památky archeologické* 97, 171–264.

Zimola, D., 2004: Nálezy keramiky ze Starých Hor u Jihlavy. In: *Stříbrná Jihlava 2004. Seminář k dějinám hornictví a důlních prací na Vysočině. Jihlava 17.9.–19. 9. 2004. Sborník příspěvků, Muzeum Vysočiny Jihlava a další instituce*, 32–61.

Zimola, D. 2007: Jihlava–Jakubské náměstí, odvedení dešťových vod kostela sv. Jakuba Většího v Jihlavě. Nálezová zpráva č. 71-05 uložená v MV Jihlava. Jihlava 2007.

Resumé

Jihlava (Bez. Jihlava). Kirche des hl. Jakobs. Mittelalter–Neuzeit. Siedlung–Friedhof. Rettungsgrabung.

JÍVOVÁ (OKR. OLOMOUC)

„Tepenec“. Vrcholný středověk. Hradisko. Předhradí hradu. Záchraný výzkum.

V červnu až listopadu 2007 se uskutečnila IV. etapa záchranného archeologického výzkumu na lokalitě Jívová–„Tepenec“, která byla vyvolána další etapou rozšíření dobývacího prostoru bělkovického kamenolomu.

Kopec „Tepenec“ s hradiskem popelnicových polí a středověkým hradem se nachází na okraji Nížkého Jeseníku, poblíž obce Jívová, zhruba 15 km severovýchodně od Olomouce. Lokalita je na mapě ZM ČR 1:10 000, kladový list 25–11–01, identifikována těmito koordináty (měřeno od ZSČ:JSČ): 220:317, 243:335, 254:350, 256:370, 250:376, 234:376 mm. Nadmořská výška se pohybuje v rozmezí 480–516 metrů. Výzkumná plocha se nacházela v areálu předhradí (hradní jádro i část předhradí je již odtěženo).

Obr. 61: Jívová. Výběr z nalezených středověkých militárií (stav před konzervací). Abb. 61: Jívová. Militarienauswahl (Der Stand vor der Konservierung).

Metodika výzkumu navázala na předchozí roky (Kalábek–Tymonová 1998 a 1999, Procházková 2001, Vránová–Vrána 2005 s literaturou). Výzkumná plocha o rozměrech 30 × 65 metrů byla rozměřena do čtvercové sítě o velikosti jednotlivých čtverců 5 × 5 metrů, přičemž čtverce byly z časových důvodů zkoumány šachovnicově. V jednotlivých čtvercích jsme potom přistoupili ke snižování kulturní vrstvy či vrstev. Tato plocha byla rozdělena na 77 čtverců (čtverce č. 232 až 309–číslování čtverců, kontextů i objektů navazuje na výzkumy z 90. let), z toho bylo v úplnosti prozkoumáno 32 čtverců a dalších 36 čtverců bylo zkoumáno za pomoci detektoru kovů.

Ve čtvercích bylo kromě kulturní vrstvy nalezeno 16 zahloubených objektů, z toho 7 sídlištních jam, 8 kůlových jamek, 1 relikv sklepa či suterénu nadzemní stavby a 8 kamenných zdí. Objekty jsou datovány do období popelnicových polí (pozdní doby bronzové) a vrcholného středověku. Ze zahloubených objektů stojí za zmínku především relikv středověkého sklepa (objekt 147), nacházející se na severozápadním okraji zkoumané plochy. Sklep byl částečně zatesán až do rostlé skály a jeho maximální vnitřní rozměry jsou 4,60 × 3,39 metru. Celý objekt byl na povrchu zasypán kamennou destrukcí, pod níž se nacházela uloženina (kontext 1146), která obsahovala značné množství železné strusky. Tato struska představovala častý nálezi i v okolních čtvercích. Sklep měl tři stěny postavené z kamenného zdiva, spojené jilem (zdi 911, 914, 915). Nejvyšší dochovaná výška zdiva je 1,20 metru (měřeno ode dna objektu). Pouze severní stěnu sklepení

tvorí ponechané skalní podloží. V těsné blízkosti sklepa byly objeveny kamenné základy nadzemní stavby (vyšší struktura 001), která částečně zasahovala mimo vytyčené čtverce. Stavba měla téměř čtvercový půdorys, maximální vnitřní rozměry jsou 2, 14 × 2, 20 metru. Severozápadní nároží stavby bylo zničeno erozí. Zdivo bylo postaveno z lomového kamene, spojeného jílem (zdi 908, 910, 911, 912, 913). Bohužel během výzkumu zde nebyl zjištěn žádný datovací materiál. S velkou pravděpodobností však můžeme předpokládat, že tento objekt je také vrcholně středověkého stáří.

V průběhu výzkumu bylo ve zkoumaných vrstvách nalezeno velké množství keramických zlomků, jak z období popelnicových polí, tak z vrcholného středověku. Také bylo nalezeno větší množství fragmentů strusky a mazanice. Mezi zajímavé vrcholně středověké nálezy patří fragment zvířecí figurky, patrně hračky ve tvaru koně, a velké množství železných artefaktů (ostruhy, udidla, zlomky podkov, militária – hroty šipek do kuše, hrot kopí či válcovité olovené projektily do hákovnice). Výzkum na „Tepenci“ bude pokračovat v roce 2008 a 2009.

Vendula Vránová

Literatura

- Kalábek, M., Tymonová, M. 1998:** Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu, lokalita Tepenec, 1.–3. část. archiv ARÚ AV ČR Brno, v. v. i., č. j. 1393/01, 1394/01, 1315/02.
- Kalábek, M., Tymonová, M. 1999:** Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu, lokalita Jívová-Tepenec, 2. etapa. archiv ARÚ AV ČR Brno, v. v. i., č. j. 1395/01.
- Procházková, P. 2001:** Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu, lokalita Jívová-Tepenec, 3. etapa, 1, 2. archiv ARÚ AV ČR Brno, v. v. i., č. j. 73/02.
- Vránová, V., Vrána, J. 2005:** Jívová-Tepenec, pravěké hradisko a Karlův hrad. *Archeologické památky střední Moravy* 9, Olomouc.

Resumé

Jívová-„Tepenec“ (Olomouc district). The Middle Ages. Hillfort. Castle outer area. Rescue research.

During rescue archaeological research in Jívová-„Tepenec“ cultural layers and a few sunken features were investigated with large number of archaeological material (especially pottery, daub, slag and iron artifacts). Explored layers and features are dated back to the Silesian-Platěnice Culture and to the Middle Ages.

KLIMKOVICE (OKR. OSTRAVA - MĚSTO)

Zámek-nádvoří, p. č. 1. Vrcholný středověk, novověk. Sídlištní vrstvy. Záchraný výzkum.

Katastrální území Klimkovic patřilo až donedávna k archeologicky doposud nezkoumanému prostoru.

V roce 2006 byly realizovány první dva záchranné archeologické výzkumy v samotném intravilánu města Klimkovic, které byly vyvolány rekonstrukcí náměstí, přilehlých komunikací (ul. Hradilova a Lidická) a parkoviště před zámek (Teryngerová 2007; 2007a; 2008). Doposud poslední archeologickou akcí uskutečněnou v intravilánu Klimkovic byl svým rozsahem nepatrný výzkum (NPÚ Ostrava č. akce 67/07) na přelomu září a října 2007 na nádvoří zámku, kdy při hloubení výtahové šachty v severním rohu nádvoří byly narušeny novověké a středověké kulturní vrstvy.

Základní poloha zkoumané plochy je zachycena na ZM 1:10 000, mapový list č. 15–43–12, v bodě 453 : 108 od západní : jižní sekční čáry.

Zámek v Klimkovicích byl vybudován v letech 1578–1579 v místech původní středověké tvrze. Již v této době měla budova podobu ideální renesanční zámecké stavby se čtyřmi křídly a vnitřním dvorem s obhájící pavlačí a arkádovým ochozem. Domněnku o dochování starší stavby tvrze (doložené od 80. let 15. století) v jihovýchodním rohu zámecké stavby potvrdil stavebněhistorický průzkum (Grůza, Goryczková 1997, 42–43). V současné době je zámek již značně modernizovaný. Významné architektonické detaily a prvky se zde dochovaly pouze v omezeném množství. Při obnově po rozsáhlém požáru roku 1854 došlo k úplnému obezdění sloupů arkádového ochozu. Původně otevřený pavlačový (arkádový) ochoz v patře je dnes nahrazen zdívkou s okny (Grůza, Goryczková 1997, 45–47).

Prostor v severním rohu zámeckého nádvoří, určený pro výstavbu výtahové šachty, měl tvar obdélníka o rozměrech 3,7 × 2,6 m (S1) a byl značně narušen novověkým až recentním komplexem tří kanalizačních šachet a potrubí. Pouze v západní polovině zkoumané sondy byly v půdorysu a také na profilu dokumentovány nenarušené reliktury archeologických vrstev. Po několika vrstvách novověkých dorovnávek terénu byla v hloubce cca 0,5 m zjištěna uloženína, obsahující materiál rámcově datovaný do 16.–17. století (k. 105=107). Tedy do doby, kdy zde již stála zámecká budova (obr. 62; 1–14). Nejstarší vrstva (k. 111), svou bází dosedající na šterkopísčité podloží, byla dokumentována v hloubce 1,0 m od současné úrovně (mocnost 0,4 m). Uloženína obsahovala nejstarší keramiku, pocházející z intravilánu Klimkovic, a to z přelomu 13./14. a průběhu 14. století (obr. 62; 15–21).

Vzhledem k malému rozměru dokumentovaného terénu jsou jednotlivé vrstvy interpretovány pouze jako sídlištní aktivity.

Tereza Krasnokutská

Literatura

- Grůza, A., Goryczková, N. 1997:** Zámek v Klimkovicích – stavebněhistorický průzkum, uložen v archivu NPÚ, ú. o. p. v Ostravě.
- Teryngerová, H. 2007:** Klimkovic (okr. Nový Jičín), *Přehled výzkumů* 48 (2006), 475–476.
- Teryngerová, H. 2007a:** Klimkovic – ul. Hradilova, Lidická, Náměstí, parcela č. 561/1; Stavební úpravy